

## فرمول شکل گیری فساد

حسین رافعی  
اقتصاددان

مبارزه با فساد درابتدا نیازمند شناسایی منشأ و بسترهای آن است تا درمرحله بعد، راه حل ها متناسب با این شرایط تدوین واجرا شود. مسأله اصلی این است که فساد محصول نابه سامانی هایی است که بالذات وجود ندارد.

عمده این نابه سامانی ها نتیجه سیاست ها و تصمیم گیری های بخش عمومی اقتصاد است. تمام تصمیماتی که درحوزه نرخ ارز، نرخ بهره، توزیع تسهیلات بانکی و امتیازات انحصاری مانند واردات خودرو، مقررات مربوط به زمین و مسکن وضع می شود، درنهایت به فساد منجر می شود.

از سال ۱۳۷۲ تا ۳ ماهه نخست سال جاری قیمت مسکن در تهران طبق آمارهای رسمی ۵۸۰ برابر افزایش یافته است، این درحالی است که محاسبات واقعی نشان دهنده رشد ۷۰۰ برابری قیمت مسکن دریانخت است. بدین ترتیب قیمت مسکن دراین دوره زمانی ۵۸ هزاردرصد افزایش یافته است که این رشد شدید حاصل وضع قوانین ومقرراتی بوده که روی زمین وضع شده است.

علاوه بر این مشوق هایی که برای فعالیت های سفته بازان،ه، ترجیح واردات و سرکوب تولید قرار داده می شود از یک سو و چشم پوشی از تخلفاتی مانند زمین خواری، کوه خواری، جنگل خواری و... ازسوی دیگر بسترهای رشد فساد را مهیا کرده است.

این مشکلات باعث می شود که فرصت های شغلی دراقتصاد از بین برود و درآمدها بشدت نابرابر توزیع شود.نابرابری هایی که خود سرمنشأ تمام معضلات و شرارت های اجتماعی است.

فساد در واقع محصول چنین تصمیم گیری هایی است. زمانی که نرخ ارز در طول یک دهه بالغ بر ۳۲ برابر رشد کرده باشد، به معنای این است که قدرت خرید مردم نابود شده است. نتیجه این رشد، تورم های بزرگی است که خود یکی از ریشه های نابرابری ها درکشور محسوب می شود. به عبارت دیگر تورم مالیات ظالمانه ای است که از فقرا و اقشار ضعیف دریافت می شود و به نفع ثروتمندان است. تورم موجب تشدید فاصله طبقاتی واز بین رفتن میلیون ها شغل می شود.

در چنین شرایطی نمی توان انتظار داشت که فساد وجود نداشته باشد. فساد یک فرمول تعریف شده دارد؛ فساد مساوی است با انحصار به علاوه صلاحدید دراستفاده از انحصار منهای پاسخگویی. درهر شرایطی که این سه جمع شود به طور قطع فساد ایجاد می شود. قانون گذاری دراختیار حکومت هاست و درصورتی که استفاده از منابع هم به آن واگذار شود، فساد خلق می شود.

برای مقابله با فساد یکی از مهم ترین اقدامات این است که باید فرصت رشد نهادهای مدنی ومردمی را ایجاد کرد واین درحالی است که هنوزیک نهاد مدنی حامی از مصرفر کننده نداریم و آنچه امروزه فعال است دولتی است. دراین میان عملکرد دستگاه قضا نیز اهمیت بالایی دارد. وقتی به جای برخورد با مفسدان بزرگ با مفسدان کوچک برخورد می کند، مردم منوجه می شوند و نتایج بسیاری درجامعه برجای می گذارد. زمانی که اسامی ۱۱ ابریدهمکار بانکی اعلام می شود، اما اتفاقی نمی افتد و کاری انجام نمی شود، به معنای تشویق این گونه فعالیت هاست. چشم پوشی از فساد به نوعی دادن مجوز رشد تخلفات و نابه سامانی هاست.اساسا چرا شبکه بانکی باید چنین اعتبارات کلانی را در اختیار افراد خاصی قرار دهد که به مطالبات معوق تبدیل شود؟ به طور قطع نفوذ سیاسی پشت سر اعطای چنین تسهیلاتی وجود دارد. بر همین اساس وقتی موضوع سیاسی می شود، دستگاه قضا هم قادر به برخورد با ذی نفوذان نیست.

## لایحه هسان سازی حقوق بازنشستگان با دو فوریت به مجلس می رود

رئیس سازمان برنامه و بودجه گفت: لایحه هسان سازی حقوق بازنشستگان پس از تصویب در هیأت وزیران با قید دو فوریت به مجلس شورای اسلامی تقدیم خواهد شد. محمد باقر نوینخت در جلسه هم اندیشی با نمایندگان اشکل های فرهنگیان و برخی از مدیران سازمان ها و نهادهای مرتبط و فعالان این حوزه اعلام کرد: موضوع لایحه هسان سازی حقوق بازنشستگان در دستور جلسه آتی هیأت دولت مطرح می شود که پس از تصویب در هیأت وزیران با قید دو فوریت به مجلس شورای اسلامی تقدیم خواهد شد. رتبه بندی فرهنگیان نیز از مهم ترین محورهای این جلسه بود.

در این مورد همه حاضرین بر این نکته تأکید داشتند که بحث نظام رتبه بندی معلمان و فوق العاده ویژه برای فرهنگیان دو مقوله کاملاً مجزا و هر کدام تابع قانون خاص خود است. همچنین، مقرر شد در بحث اعطای فوق العاده ویژه به فرهنگیان همانند سایر دستگاه ها و سازمان ها حداکثر تا ۳۵ درصد حقوق و فوق العاده های مستمر به نحوی که متوسط پرداختی از ۶۰ درصد سقف تجاوز نکند (میانگین ۱۲۰ درصد) به همه کارمندان اداری و آموزشی و تمامی کادر شاغل در مدرسه وزارت آموزش و پرورش از تاریخ یکم تیرماه سال جاری تعلق و احکام مربوط در اسرع وقت توسط وزارت آموزش و پرورش صادر شود. رئیس سازمان برنامه و بودجه در خصوص پرداخت پاداش پایان خدمت بازنشستگان سال ۱۳۹۹ مجدداً تأکید کرد که طبق برنامه ریزی های انجام شده تا پایان تیرماه ۱۴۰۰ حتماً پاداش این بازنشستگان پرداخت خواهد شد./ایرنا

## کاهش ۴۱ درصدی تولید نفت کوره در پالایشگاه آبادان

دستیار ویژه مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فراورده های نفتی با اشاره به اجرای فاز ۲ پالایشگاه آبادان، گفت: با بهره برداری از این طرح، تولید نفت کوره در این پالایشگاه ۴۱ درصد کاهش پیدا می کند. محمد رضایی ادامه داد: فاز ۲ پالایشگاه آبادان ۲ قسمت است که قسمت الف آن شامل واحد تقطیر، تقطیر در خلأ، بوتولیسی و پشتیلتای خواهد بود. وی افزود: این پروژه تنها مگا پروژه صنعت کشور است که در ایام تحریم شروع شد و در همین زمان به انتها رسید و آماده افتتاح می شود؛ اگر بحث کرونا وجود نداشت، اکنون آماده افتتاح بودیم. به گفته رضایی این پروژه بدون انحراف در زمان و بودجه در حالی به مرحله بهره برداری می رسد که پروژه های زیادی داشتیم مانند پالایشگاه ستاره خلیج فارس که بخش اعظمی از آنها داخلی بود، اما از نظر زمان بندی و بودجه انحرافات زیادی داشت. وی گفت: در واقع طرح توسعه و تثبیت ظرفیت پالایشگاه آبادان، یک پالایشگاه جدید در کنار پالایشگاه آبادان است که تمام واحدهای فرایندی را دارد./ایرنا

## ۱۵ تیر ماه، آخرین مهلت ارائه اظهارنامه مالیات بر ارزش افزوده

معاون درآمدهای مالیاتی سازمان امور مالیاتی کشور گفت: ۱۵ تیرماه، آخرین مهلت ارائه اظهارنامه مالیات بر ارزش افزوده بهار ۱۴۰۰ است. محمد مسیحی عنوان داشت: مؤدیان مالیاتی که اظهارنامه مالیات بر ارزش افزوده فصل بهار ۱۴۰۰ را تا پایان مهلت مقرر ارائه نکنند، علاوه بر محرومیت از تسهیلات و معافیت مالیاتی، مشمول جرایم قانونی خواهند شد. وی خاطرنشان کرد: مؤدیان می توانند از طریق درگاه ملی مالیات WWW.INTAMEDIA.IR قسمت مالیات بر ارزش افزوده اطلاعات تکمیلی در این ارتباط را دریافت و نسبت به ارائه اظهارنامه و پرداخت مالیات متعلقه اقدام کنند./ایرنا

## گزارش «ایران» از حرکت پیوسته قیمت نفت برای رسیدن به قله ۱۰۰ دلار در بشکه

## بازار جهانی در انتظار ۲۰۰ میلیون بشکه نفت ایران



اخیراً بانک آو آمریکا نیز پیش بینی کرد که قیمت نفت ممکن است در سال ۲۰۲۲ میلادی به ۱۰۰ دلار برای هر بشکه برسد. تحلیلگران این بانک انتظار دارند بازار جهانی نفت در یک سال و نیم آینده همچنان با کمبود عرضه روبه رو شود و میانگین کمبود عرضه در این بازه زمانی ۹۰۰ هزار بشکه در روز باشد. ▪ **قیمت نفت مورد نیاز برای صادرکنندگان**

درحالی که پیش بینی می شود قیمت نفت طی یک روند آرام تا ۱۰۰ دلار در بشکه پیش برود، برای سال جاری میلادی میانگین قیمتی در حدود ۷۰ دلار و برای سال ۲۰۲۲ میانگینی در حدود ۷۵ الی ۸۰ دلار پیش بینی می شود و در نیمه دوم سال ۲۰۲۲ احتمالاً قیمت به ۱۰۰ دلار نزدیک خواهد شد. اما کشورها به نفت چند دلاری نیاز دارند؟ براساس گزارش صندوق بین المللی پول، پیش بینی می شود که قیمت مورد نیاز اوپک برای صادرات نفت در ۲۰۲۱ حدود ۹۱ دلار باشد. یعنی حدود ۲۰ دلار بالاتر از پیش بینی میانگین قیمت ها. البته این قیمت مورد نیاز که همان Breakeven Oil Price است، وضعیت بهتری نیست به سال ۲۰۲۰ دارد. چراکه افزایش درآمدهای غیرنفتی و افزایش خالص صادرات نفت پیش بینی ها را تعدیل کرده است.

در گزارش صندوق بین المللی پول آمده است: در سال ۲۰۲۱ قیمت مورد نیاز نفت برای عربستان، عراق، امارات، ایران و کویت (۵ تلویندکنده، اول اوپک) به ترتیب، ۶۷٫۲ دلار، ۷۱٫۳ دلار، ۶۴٫۶ دلار، ۴۴٫۸ دلار و ۶۹٫۳ دلار در بشکه است. Breakeven oil price برای ایران به سبب کاهش صادرات

نفت در نتیجه تحریم ها و کاهش درآمدهای ارزی نفتی و غیرنفتی است. به عبارتی، اگر تحریم ها برداشته شود، این رقم برای ایران نیز در محدوده ۶۰ تا ۷۰ دلار در بشکه قرار می گیرد. با این حال، مؤسسه مؤدیز پیش بینی کرده است که وابستگی کشورهای حاشیه خلیج فارس به نفت تا حداقل ۱۰ سال آینده ادامه دارد. به گزارش این مؤسسه اعتبار سنجی، نفت و گاز بیش از ۲۰ درصد تولید ناخالص داخلی و حدود ۵۰ درصد درآم د دولتی بیشتر کشورهای منطقه خلیج فارس را به خود اختصاص می دهد و به همین دلیل اهمیت Breakeven oil price نیز در این منطقه بالاتر است.

▪ **ایران آماده عرضه یک میلیون بشکه نفت اضافی**  
در همین حال یکی از خبرگزاری های بین المللی در گزارشی اعلام کرد

که بیش از ۲۰۰ میلیون بشکه نفت ایران برای صادرات آماده است تا به محض لغو تحریم های آمریکا به بازارهای جهانی عرضه شود. بر اساس این گزارش، از این میزان، نزدیک به ۷۸ میلیون بشکه در نفتکش هایی که عمدتاً در آب های آسیایی حرکت می کنند، ذخیره شده است و به محض لغو تحریم ها و بازگشت مشتریان سنتی، راهی مقصد خواهند شد. روبرتز می نویسد: این حجم از ذخیره نفت می تواند منجر به افزایش یک میلیون بشکه ای صادرات روزانه برای مدت شش ماه شود که یک درصد عرضه جهانی نفت را تشکیل می دهد. نفت ذخیره شده ایران می تواند در صورت توافق احتمالی این کشور و قدرت های غربی بر سر برجام، بسرعت وارد بازار شود. این واقعیت که مصرف کنندگان اصلی نفت، بزودی خریدهای عمده

خود را از سر می گیرند، سازمان اوپک و کشورهای صادر کننده خارج از این سازمان را بر آن داشته تا عرضه نفت را بتدریج بالا ببرند. حتی برخی منابع اعلام کرده اند که کشورهای عضو اوپک پلاس در حال مذاکره برای تسهیل بیشتر کاهش تولید این ائتلاف از ماه اوت هستند. اوپک پلاس از ماه مه تا ژوئیه و به منظور تسهیل تدریجی کاهش عرضه کشورهای عضو این ائتلاف، تولید خود را ۲ میلیون و ۱۰۰ هزار بشکه افزایش می دهد. با وجود این، کارشناسان معتقدند که حتی بازگشت کامل نفت ایران به بازارو رسیدن سطح تولید آن به ۴ میلیون بشکه در روز نیز که احتمالاً در سه ماهه چهارم ۲۰۲۱ (یعنی حدود ۳ ماه دیگر) رقم خواهد خورد، تعادل بازار را برهم نخواهد زد. در این خصوص، فریدون برکشلی کارشناس ارشد و تحلیلگر بازار نفت

## متقاضیان وام اجاره دو هفته دیگر به بانک معرفی می شوند

معاون وزیر راه و شهرسازی با بیان اینکه تاکنون ۳۳۰ هزار نفر برای دریافت تسهیلات کمک ودیعه مسکن سال ۱۴۰۰ ثبت نام کرده اند، گفت: در حال پالایش اطلاعات متقاضیان هستیم و تا دو هفته دیگر اولین گروه به بانک معرفی خواهند شد. محمود محمودزاده اظهار کرد: تاکنون ۲۳۰ هزار نفر برای دریافت وام ودیعه مسکن مصوب ستاد ملی کرونا برای سال ۱۴۰۰ در سامانه اقدام ملی ملی به نشانی tem.mrud.ir ثبت نام کرده اند که البته متقاضیان تا پایان شهریورماه فرصت ثبت نام دارند. وی افزود: همزمان پالایش اطلاعات متقاضیان را انجام می دهیم و تا حدود دو هفته دیگر اولین افرادی که ثبت نام کرده اند را برای دریافت تسهیلات به بانک معرفی خواهیم کرد. محمودزاده با بیان اینکه سرعت پرداخت تسهیلات منوط به اهتمام خود متقاضیان است، تأکید کرد: به هر میزان که افراد، بازگذاری مدارک و ثبت نام را تسریع کنند روند پرداخت تسهیلات به آنها زودتر انجام می شود. معاون وزیر راه و شهرسازی تصریح کرد: سقف تسهیلات کمک ودیعه اجاره در تهران ۷۰ میلیون تومان، کلانشهرهای بالای یک میلیون نفر، ۴۰ میلیون و سایر شهرها ۲۵ میلیون تومان است. وی درباره نرخ سود و نحوه بازپرداخت اقساط وام اجاره گفت: نحوه پرداخت همانند سال گذشته در دو مدل خواهد بود. اگر کسی وام را یک ساله بگیرد فقط سود ۱۳ درصد را به طور ماهیانه پرداخت می کند و اصل پول را سر سال به بانک برمی گرداند. روش دوم این است که افراد وام را به صورت پنج ساله دریافت کنند که اصل و فرخ آن را در اقساط ماهیانه با نرخ سود ۱۲ درصد پرداخت خواهند کرد. محمودزاده در پاسخ به این سؤال که آیا نامه ها و سیستم بانکی و تأخیر پرداخت وام که سال گذشته دیده می شد برطرف شده است، اظهار کرد: با توجه به تجربه سال گذشته و تسهیل شرایط احتمالاً امسال روند پرداخت وام از سوی بانک ها سرعت بیشتری بگیرد./ایسنا



بشدت بر عملکرد فعالان اقتصادی اثر گذاشته و باعث شده که کالاها مدت طولانی در بنادر دیو شود. پس از اتمام موجودی فعلی بنادر، ثبت سفارش کالاها انجام و برای نیاز هر ماه برنامه ریزی انجام شده است. ▪ **به قانون مشخص و شفاف نیاز داریم**  
اگرچه که وزارت جهاد کشاورزی اعلام کرده تا ۳۱ خردادماه میزان ثبت سفارش ذرت با تناژ ۷ میلیون و ۲۳۲ هزار تن، جو ثبت سفارش با تناژ ۳ میلیون و ۸۲۸ هزار تن، کتجاله ثبت سفارش با تناژ یک میلیون و ۳۴۴ هزار تن و دانه سویا با تناژ ۹۴۴ هزار تن موجود است که در مجموع ۱۳ میلیون و ۳۵۸ هزار تن می شود، بنابراین به ازای ۷ ماه پس از اتمام موجودی فعلی بنادر، ثبت سفارش دوره ای قائم مقام بانک مرکزی با هدف کسب سود و افزایش قیمت ها در بازار تمایلی به خروج کالاهای خود از بنادر ندارند و به همین دلیل به سمت دیوی کالا می روند. ولی اعضای اتاق بازرگانی و البته گمرک چنین دیدگاهی را بشدت بدبینانه می دانند و اظهار می کنند که فرضیه احتکار کالا در بنادر بشدت نادرست است چرا که هیچ کسی نمی گذارد اموال و دارایی اش در گمرکات یا بنادر تلف بشود. طرف دیگر این جریان وزارتخانه های صمت و کشاورزی است که آنها در گفت و گو هایی از بهتر شدن اوضاع ترخیص کالاهای اساسی صحبت کردند و تأکید داشتند تخصیص ارز بخوبی انجام می شود. پیش از این نیز ستاد تنظیم بازار برای تسریع در خروج کالاهای اساسی از بنادر مصوباتی داشته است که از جمله آن می توان به مجوز ترخیص ۹۰ درصدی کالاهای اساسی با دریافت تعهد ارزی و بدون نیاز به دریافت برگه

سیاست های احتیاطی رشد ترازنامه بانک ها که از نیمه دوم سال گذشته آغاز شده است تأکید کرد و با اشاره به وضعیت اضافه برداشت بانک ها تصریح کرد: خوشبختانه میزان اضافه برداشت بانک ها طی ماه های گذشته بخوبی کنترل شده است و امکان کاهش بیشتر آن نیز وجود دارد. قائم مقام بانک مرکزی گفت: تلاش های رئیس کل سابق بانک مرکزی، نقش بسزایی در ثبات و آرامش پولی و بانکی کشور طی سه سال گذشته و در اوج فشار تحریم ها داشت.

رشد اقتصادی مثبت ۳٫۶ درصدی در سال ۹۹ شد. رشد اقتصادی بدون نفت نیز در سال ۹۹ معادل ۲٫۵ درصد بوده است که در مقایسه با رقم ۱٫۱ درصدی سال ۹۸ افزایش مطلوبی داشته است. او افزود: خوشبختانه در فصل سوم و چهارم سال گذشته که میزان رشد تشکیل سرمایه ثابت غالباً منفی بوده اکنون مثبت شده است. قائم مقام بانک مرکزی با اشاره به ابلاغ شیوه نامه کارت رفاهی و تأمین مالی زنجیره تولید به بانک ها گفت: خوشبختانه پس از مصوبه سال گذشته دولت در این خصوص، زیرساخت های لازم فراهم شد و تلاش و اهتمام بانک ها برای اجرای مطلوب شیوه نامه مذکور ضروری است. او با اشاره به اجرای قانون جدید صدور چک از ابتدای سال جاری گفت: با توجه به اتمام موجودی چک های قدیمی، روند استفاده از چک های جدید افزایشی بوده و با توجه به اینکه اجرای این قانون الزامی است بانک ها باید اهتمام و جدیت لازم در این خصوص را داشته باشند.